

Monumentnummer*: 531254

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **31 augustus 2012**
Kadaster deel/nr **82704/52**

Woonplaats* **Bunnik** Gemeente* **Bunnik** Provincie* **Utrecht**

Kadastrale gemeente* **Bunnik** Sectie* **B** Kadastraal object* **B** Appartement aanduiding **B** Grondperceel **1029**

Omschrijving**

Cluster 42.

Inleiding

BOMVRIJ REDUIT V van het Fort bij Vechten, als zeldzaam bouwtype binnen het stelsel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Een reduit is een binnen een vesting of fort gelegen verdedigingswerk dat zelfstandig was te verdedigen en dat na de val van de hoofdwal eventueel kon dienen als laatste te verdedigen werk. Als bouwtype, maar niet qua functie, verwant met de citadel of dwangburcht in of bij vestingsteden. Kenmerkend waren de rondom verdedigbaarheid en de beperkte toegankelijkheid van een reduit. Zwaar metselwerk en eventueel ook een aarddekking als bescherming tegen inslagen van projectielen vormden de belangrijkste voorwaarden voor de zogenoemde bomvrijheid - het bestand zijn tegen inslagen van zware projectielen - en ook voorzieningen voor het opstellen en het gebruik van zware afweermiddelen waren noodzakelijk en essentieel.

Omschrijving

Binnen het fort gelegen BOMVRIJ REDUIT V, oorspronkelijk door een gracht omgeven, die thans grotendeels is dichtgegroeid. Het van 1869-1870 daterende reduit heeft een vijfhoekige grondvorm, met op elke hoek een halfronde uitbouw. De muren zijn in baksteen opgebouwd en voorzien van schietgaten. De hoofdtoegang tot het reduit bevindt zich aan de noordwestzijde. Een ijzeren brug met houten vloerdelen over de aan deze zijde nog bestaande gracht, geeft toegang tot een getoogde, niet oorspronkelijke deur die verdiept in de gevel is gezet. Aan weerszijden zijn pilasters met natuurstenen kapiteel gemetseld. Het dak van het reduit is gedekt met aarde, waarop een dubbele open remise is gezet. Het reduit telt op de begane grond 37 ruimten in de omgang, die elk drie schietgaten

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

hebben. Op de hoofdas achter de ingang bevindt zich een gang met traphal, waarin een gietijzeren trap in neogotische stijl, die leidt naar de dubbele open remise op het aardgedekte dak. De trap wordt ondersteund door zeshoekige, gietijzeren pijlers. De zeshoekige stijlen van de trapleuning zijn verbonden met driepassen. In de hoek onder de trap bevinden zich een uit de bouwtijd stammend privaat en een washok met halfronde spoelbak. In de top van het trappenhuis, dat is voorzien van een koepelvormig dak, bevindt zich een ijzeren sleestelling met differentiaaltakel, waaraan de kanonnen naar boven werden getild. De gevel van het koepelgewelf is in baksteen opgetrokken en heeft een in het midden gelegen, getoogde uitgang, met aan weerszijden een rondboogvormige open remise. Het dak van het koepelgewelf is met aarde gedekt.

Waardering

Het BOMVRIJ REDUIT V van het Fort bij Vechten is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Krijgshistorische waarden als onderdeel van een aaneengesloten militaire verdedigingslinie tussen de voormalige Zuiderzee en de Biesbosch. Deze bestond hoofdzakelijk uit een samenhangend systeem van inundatievelden en bijbehorende inundatiemiddelen en van schootsvelden. Dit systeem werd aangevuld met diverse, uit verschillende perioden daterende typen gebouwde of aangelegde (verdedigings)werken die dienden tot of bijdroegen aan afsluiting van niet te inunderen terreinen of andere accessen.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is - op het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw) en - op de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel uit de periode 1869-1870, namelijk een zeldzaam voorkomend, vijfhoekig, bomvrij, zelfstandig te verdedigen bouwwerk, als onderdeel van een fort.

Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

Het onderdeel is zeldzaam omdat het een van de weinige als zodanig herkenbare reducts in de Nieuwe Hollandse Waterlinie is.

Het onderdeel is goed bewaard omdat talrijke kenmerkende elementen in exterieur en interieur behouden en naar functie herkenbaar zijn gebleven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegevens voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument